

Complexe wateropgaven

Klimaatverandering en demografische ontwikkelingen leiden tot een toenemende druk op de beschikbare ruimte en het watersysteem in Nederland. De wijze waarop we Nederland ruimtelijk hebben ingericht en hoe we omgaan met water past hierdoor niet meer bij de huidige en toekomstige situatie. Vanwege de ruimtelijke samenhang en relaties tussen deelsystemen leiden individueel handelen en maatregelen nemen tot suboptimale oplossingen. Ook is de actor en probleemeigenaar met verantwoordelijkheden of kennis en inzichten vaak niet de actor met handelingsmogelijkheden. Hoe kunnen we meer collectief aan transformatie werken, waarbij we verder kijken dan optimalisatie van het huidige systeem en het oplossen van ons eigen deelprobleem? Een ontwerpende benadering begeleidt collectieve onderzoekstrajecten waarbij iteratieve verkenning, co-creatie en realisatie centraal staat en complexe systeemproblematiek wordt opgepakt.

1. Omgaan met droogte in het landelijk gebied

In het landelijke gebied spelen meerdere opgaven, maar deze zomer waren de implicaties van de droogte overal merkbaar. Agrariërs konden soms geen grondwater meer onttrekken en moesten uitwijken naar ander watergebruik, zoals oppervlaktewater of zelfs drinkwater. Droogtemaatregelen worden overal in het land genomen om natuur te beschermen en watertekorten te voorkomen, maar hebben aan de andere kant (verstreckende) consequenties voor agrariërs die hun gewassen niet meer kunnen besproeien. De verwachting is dat de droogte de komende decennia alleen maar zal toenemen, en de vraag is hoe we daar in het landelijk gebied mee om moeten gaan. Op deze vraag is echter geen 'one size fits all' antwoord mogelijk. Nederland kent vier zoetwaterregio's met ieder eigen - bestuurlijke en fysieke - kenmerken, en ook binnen de regio's zijn grote verschillen. Dat vraagt om een maatwerkaanpak in de zoektocht naar handelingsperspectieven voor droge tijden. In deze sessie verkennen we systematisch wat deze handelingsperspectieven in de weg staat, en wat er moet gebeuren om het landelijk gebied beter voor te bereiden op de toekomst.

Doelgroep: drinkwaterbedrijven, waterschappen, provincies, gemeenten, landbouwbedrijven, natuurbeheerders, LTO, VNG, RWS, I&W, LVVN, Stowa, Vewin, VNG en andere ketenpartijen

2. Een zuiverend landschap als kans voor de drinkwatervoorziening

Verziltiging, organische verontreinigingen en ziekteverwekkers vormen een steeds grotere druk voor de kwaliteit van oppervlaktewaterbronnen van ons drinkwater. Mede hierdoor is er een toenemende behoefte voor verdergaande (voor)zuivering. Tegelijkertijd zien we dat (hoog)technologische zuiveringen veel druk leggen op grondstoffen en energie.

Natuurgebaseerde zuiveringsconcepten worden gezien als kansrijke aanvulling op technologische maatregelen om voldoende drinkwater te blijven produceren. Deze zuiveringsconcepten vragen echter om ruimtelijke inpassing in het landschap en ook specialistisch en/of gecombineerd (natuur)beheer. In gecombineerde natuur en drinkwaterlandschappen kunnen ook cultuurhistorische en/of recreatieve waarden worden versterkt, maar bepaalt de omgeving het passende ontwerp. In deze sessie verkennen we gezamenlijk wat de transformatie naar multifunctionele landschappelijke gebieden voor een toekomstbestendige drinkwatervoorziening nodig heeft.

Doelgroep: waterschappen, drinkwaterbedrijven, provincies, gemeenten, natuurbeheerders, landbouwbedrijven, Stowa, Vewin, VNG, LTO, VNG, BZK (VRO) en andere omgevingspartijen

3. Multifunctionele waterinfra voor een circulaire en leefbare de stad

Het stedelijk (grond)watersysteem verandert en steden staan voor grote adaptatieopgaven. We zien toenemende wateroverlast en droogte, en ook de waterkwaliteit blijkt lastig te bewaken. Door verharding en de compacte inrichting van het stedelijke gebied zijn de uitdagingen en oplossingsrichtingen in de stad anders dan in het landelijke gebied. Er is een toenemende noodzaak voor de aanleg van waterinfrastructuur in de openbare ruimte, zoals nieuwe infiltratiesystemen, waterbuffers en zuiveringen voor afstromend regenwater, om de waterbalans op orde te houden. In de vorm van ‘groenblauwe’ en ‘natuurgebaseerde’ infrastructuur biedt deze infrastructuur tegelijkertijd ook een uitkomst voor hitte en zorgt zij voor verkoeling en groene plekken in de stad, zodat deze leefbaar en gezond blijft. Multifunctionele technologische innovaties, zoals zwart- en grijswatersystemen of aquathermie, betreden ook steeds vaker het stedelijke gebied. Ze hebben de potentie om lokale kringlopen te sluiten, water te besparen en/of lokale bronnen te gebruiken voor warmte. Deze innovatieve systemen kunnen bijdragen aan de veerkracht van onze steden, maar vinden niet zomaar hun weg naar realisatie. Er is beperkte ruimte, ingrepen in de waterkringloop zijn nodig maar vragen om coördinatie om zorg te dragen voor een balans in het watersysteem, en er zijn veel actoren gemoeid met de aanleg, ontwikkeling en het beheer van de systemen. Dit terwijl er ook al grote opgaven liggen om de bestaande ondergrondse (vitale) infrastructuur, zoals elektriciteitskabels, drinkwaterleidingen en warmtesystemen, op orde te brengen.

In deze sessie verkennen we gezamenlijk wat de transformatie naar multifunctionele stedelijke gebieden nodig heeft voor een toekomstbestendige (drink)watervoorziening.

Doelgroep: drinkwaterbedrijven, gemeenten, bouwsector, energiebeheerders, warmtebedrijven, waterschappen, VNG, Stowa, Vewin en andere ketenpartijen